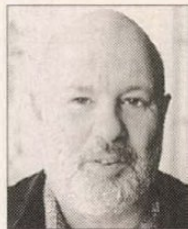

Egy happy end tragikumuma

Eörsi István

Fojtsuk vissza lélegzetünket: közeledik a végkifejlet. Jótehetség sem kell hozzá. Jól tájékozott kormányzati körökből szivárgó értesülések sem. Übü apó, a mohóságáról és gátlástalanságáról

híres és nevezetes lengyel király, akit Alfred Jarry francia író vagy száz évvel ezelőtt talált ki és aki csodálatosan életre kelt ifjú demokráciánk ózondús levegőjében, nemsokára szemünk láttára vérzik ki a porondon. Még nem tudható, hogy szitkozódva és átkozódva adja-e be a kulcsot vagy szájára szorított tenyérrel, vagy tán egy szórakoztató mesedélután keretei között. Ha feje fölé Damoklész kardja helyett újabb lezárt, de szükség esetén kinyitható Szathmáriborítékot lógathatnak vagy tartalékban lappangó hangkazettákat, vagy nyilatkozatokat –, akkor talán halkabb halálnem választ. Ha viszont úgy érzi, nincs többé vesztenivalója, akkor minden irányban röpdödni fognak a bilik, nem is üres állapotban, hogy Heine találó kifejezésével éljek. Az első bilit kísérletképp

már próbaútra is bocsátotta. A miniszterelnök Horn Gyula segítségével folyamodott, és felkérte frakcióvezetőjét, hogy vegye fel a kapcsolatot Nagy Sándorral, a szocialisták új frakcióvezetőjével, mire Übü apó az országot fenyegető liberálbolshevik összefogásról hablatyolt, ami az ő kiküszöbölése esetén az országot fenyegetné. Efféle összefüggésben a „bolshevik” műszó kizárólag a szocialistákra vonatkozhat, a „liberál” pedig csak Orbán Viktor pártjára utalhat, ami önmagában is pompás élc.

Übü apó nem kompatibilis a demokráciával, ezt szinte mindenki tudja Magyarországon. Nem ok nélkül tagadták Orbánék a matematika törvényeinek fittyet hányva az utolsó pillanatig, hogy szükség esetén hajlandók koalícióra lépni vele. Igaz: a szabad demokráciát is váltig bizonygatták, hogy Horn Gyula kormányába nem lépnek be és azután mégis beléptek. De Horn Gyula nem abszurdításával, hanem realitásával taszított, ezért a megszegett fogadkozá-

sok ostoba hibáknak bizonyultak csupán, nem pedig felelőtlen örültségnek. Horn a kádári kontinuitást testesítette meg nemcsak múltjával, hanem pragmatikus stílusával is, azzal az állandó készségével, amellyel elveit bármikor zárójelbe tette rövid távú, praktikus haszon reményében. Horn tehát a Kádárkorszak mentalitását a polgári demokrácia egyik igen kevésbé vonzó, mégis lehetséges magartási formájává fejlesztette. Übü papa viszont maga a kiszámíthatatlan önkény. Ő az a politikus, aki nem állítja kétszer egymás után ugyanarról ugyanazt a valótlan szót. Fiát, ha a korrupció gyanújába kerül, nem ártatlannak mondja, hanem szentéletűnek. Ha a Malév asztaláról morzsákat akar pottyantani menyének, akkor a menyecsaládja légügyi dinasztiaivá magasztosul. Übü papa titkolhatatlan sikertelenségét harsány hengegésbe fojtja, és a hengegés intenzitása, mindenki döbbenetére, lépést bír tartani a sikertelenség fokozódásával. Aki vele lép politikai

nászra, az nem kockáztat kevesebbet, mint hogyha harapós lóval próbálna ki az orális szex örömeit.

A miniszterelnököt és csapatát azonban semmilyen veszély nem riasztotta el: ha csak Übü papával építhető fel a polgári Magyarország, ahol – mint ez minap elhangzott a Vigadó válogatott közönsége előtt – a jellem és a tudás a legnagyobb érték, akkor zendüljön fel – Weöres Sándor fordításában – „Az agyatlanítás nótája: Hahó! szarvat-alikba, éljen Übü apó!” De meddig éljen? Ameddig az Orbán izlése szerint szabott polgári Magyarország felépítéséhez szükséges többséget biztosítja. És mi történjen vele, ha nem alkalmas erre többé? Ha elfutnak tőle a zsoldosai? Ha a világ legkészségesebb főügyésze, és a rendőrség legszelektívebb igazságérzetű irányítói sem óvhatják meg Übü papát és családját a ötvény tolakodásától?

Most, február 3-án, 16 órakor mikor ezeket a sorokat leírom, ki merem mon-

dani: happy end készül. A miniszterelnök jól megfontolt intézkedésekkel jelzi, hogy nem okoz több boldog órát Übü papának. Aztán ennek kegyvesztett alvezérével kezd tárgyalásba. Utasítást ad pártja elnökének, hogy a párttűkkel kössenek írásos szerződést a kormánytöbbség biztosítására. Az Übü papa fiának juttatott hárommillió kenőpénz gyanúja – nevezzük gyanúnak, jogi megfontolásból – megadja a papának a kegyelemdőfést.

Akárhogyan örülök ennek, nemcsak a happy endet érzem, hanem tragikumát is. Hányan csodálják majd, hogy miniszterelnökünk a demokrácia érdekeit a koalíció érdekei fölé helyezi? Nem azt a felelőtlen politikust látják majd benne sokan, aki összeállt Übü papával, hanem Szent Györgyöt, aki hárommillió forint miatt lenyesi a sárkány hét fejét. Ez imponálni fog. Hány embernek jut majd eszébe, hogy Kaya Ibrahim és Josip Tot ügyfelei, a miniszterelnök közeli hölgyek és urak le sem hajolnának potom hárommillióért? Übü papának, ennek a százéves agyrémnek mennie kell, hurrá, de ki foglalja el az ő helyét is? Egy még nagyobb étvágy, mely ért ahhoz, hogy fegyelmezetten elgűljön ki.